

ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในสถานศึกษา
ประเภทพาณิชยกรรม สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร
Administrative skills of school administrators and teachers' quality of work life in
commercial vocational institutions under bangkok vocational education institute

ปภัสน นครไพร

Papatsorn Nakhonprai

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Master's degree student Education Administration Faculty of Education, Bangkokthonburi University

e-mail: 6733100095@bkkthon.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา (2) ศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของครู และ (3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในสถานศึกษาประเภทพาณิชยกรรม สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรคือครูในสถานศึกษาประเภทพาณิชยกรรม จำนวน 337 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 181 คน ได้จากการสุ่มแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด คุณภาพชีวิตการทำงานของครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก และทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ทักษะการบริหาร ผู้บริหารสถานศึกษา คุณภาพชีวิตการทำงานของครู สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร

ABSTRACT

The objectives of this research were to: (1) study the administrative skills of school administrators, (2) examine teachers' quality of work life, and (3) investigate the relationship between school administrators' administrative skills and teachers' quality of work life in commercial vocational institutions under the Bangkok Vocational Education Institute. This study employed a survey research design. The population consisted of 337 teachers, and the sample of 181 teachers was selected using stratified random sampling. The research instrument was a five-point rating scale questionnaire. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's product-moment correlation coefficient.

The findings revealed that the administrative skills of school administrators were overall at the highest level, while teachers' quality of work life was overall at a high level. Moreover, there was a high positive correlation between school administrators' administrative skills and teachers' quality of work life, with statistical significance at the .05 level.

Keywords: Administrative Skills, School Administrators, Teachers' Quality of Work Life, Bangkok Vocational Education Institute

บทนำ

ในบริบทของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21 การจัดการศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความรู้ ทักษะ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ โดยเฉพาะการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา ซึ่งมีพันธกิจหลักในการผลิตกำลังคนสายอาชีพที่มีคุณภาพและสามารถแข่งขันในตลาดแรงงานได้ สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ อาศัยผู้บริหารสถานศึกษาที่มีทักษะการบริหารรอบด้าน ทั้งด้านการวางแผน การบริหารทรัพยากร การสื่อสาร การตัดสินใจ และภาวะผู้นำในการขับเคลื่อนองค์กรให้บรรลุเป้าหมาย

ขณะเดียวกัน ครูถือเป็นกำลังสำคัญในการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาผู้เรียน คุณภาพชีวิตการทำงานของครู จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความพึงพอใจ แรงจูงใจ ความผูกพันต่อองค์กร และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน หากครูมีคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดี ย่อมเอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนอย่างยั่งยืน การบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่เหมาะสมจึงควรส่งเสริมสภาพแวดล้อมการทำงานที่เอื้อต่อการพัฒนาครูทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และวิชาชีพ

อย่างไรก็ตาม ในบริบทของสถานศึกษาประเภทพาณิชยกรรม สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ซึ่งมีลักษณะองค์กรและภารกิจเฉพาะทาง ยังพบว่ามีหลากหลายด้านบริบทการบริหารและสภาพการทำงานของครู อีกทั้งยังขาดข้อมูลเชิงประจักษ์ที่แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนถึงความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพชีวิตการทำงานของครู การศึกษาความสัมพันธ์ดังกล่าวจึงมีความจำเป็น เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาศักยภาพผู้บริหารสถานศึกษา และการกำหนดแนวทางส่งเสริมคุณภาพชีวิตการทำงานของครู อันจะนำไปสู่การยกระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาและความยั่งยืนของสถานศึกษาในระยะยาว

วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาระดับทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาประเภทพาณิชยกรรม สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร

2.2 เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในสถานศึกษาประเภทพาณิชยกรรม สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร

2.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในสถานศึกษาประเภทพาณิชยกรรม สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากร ได้แก่ ครูในสถานศึกษาประเภทพาณิชยกรรม สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2568 ซึ่งประกอบด้วยสถานศึกษาจำนวน 4 แห่ง โดยมีจำนวนครูทั้งหมด 337 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในสถานศึกษาประเภทพาณิชยกรรม สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 181 คน ซึ่งได้จากการเปิดตารางประมาณการขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970) โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนของครู แต่ละสถานศึกษา

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาการวิจัยโดยมุ่งที่จะศึกษาเพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในสถานศึกษาประเภทพาณิชยกรรม

สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ซึ่งในส่วนของ ทักษะการบริหารของผู้บริหาร ผู้วิจัยใช้แนวคิดของ Griffin (2013) ซึ่งได้สรุปทักษะการบริหาร ของผู้บริหารไว้ 7 ด้าน ดังนี้ 1) ทักษะด้านเทคนิค 2) ทักษะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 3) ทักษะด้านความคิดรวบยอด 4) ทักษะด้านการวินิจฉัย 5) ทักษะด้านการสื่อสาร 6) ทักษะด้านการตัดสินใจ และ 7) ทักษะด้านการบริหารเวลา ในส่วนของคุณภาพชีวิตการทำงานของครู ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดของ Walton (1973) กล่าวถึงคุณภาพชีวิตในการทำงานว่ามี 8 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ค่าตอบแทนที่เหมาะสมและยุติธรรม 2) สภาพแวดล้อมที่ถูกต้องลักษณะและปลอดภัย 3) โอกาสในการพัฒนาความสามารถของบุคคล 4) โอกาสในความเจริญก้าวหน้าและสวัสดิภาพ 5) การบูรณาการทางสังคม 6) ประชาธิปไตยในการทำงาน 7) จังหวะชีวิต และ 8) ความเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ชุมชน

3. ขอบเขตตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาประเภทพาณิชยกรรม สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร

ตัวแปรตาม คุณภาพชีวิตการทำงานของครูในสถานศึกษาประเภทพาณิชยกรรม สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร

4. เครื่องมือที่ใช้การวิจัย

4.1 ลักษณะเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) เพื่อสอบถามข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในตำแหน่งปัจจุบัน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ตามแนวคิดของ Griffin (2013) ประกอบด้วยทักษะ 7 ด้าน ได้แก่ 1) ทักษะด้านเทคนิค 2) ทักษะด้าน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 3) ทักษะด้านความคิดรวบยอด 4) ทักษะด้านการวินิจฉัย 5) ทักษะด้านการสื่อสาร 6) ทักษะด้านการตัดสินใจ และ 7) ทักษะด้านการบริหารเวลา

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูตาม แนวคิดของ Walton (1973) ประกอบด้วย 1) ค่าตอบแทนที่เหมาะสมและยุติธรรม 2) สภาพแวดล้อมที่ถูกต้องลักษณะและปลอดภัย 3) โอกาสในการพัฒนาความสามารถของบุคคล 4) โอกาสในความเจริญก้าวหน้าและสวัสดิภาพ 5) การบูรณาการทางสังคม 6) ประชาธิปไตยใน การทำงาน 7) จังหวะชีวิต และ 8) ความเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ชุมชน

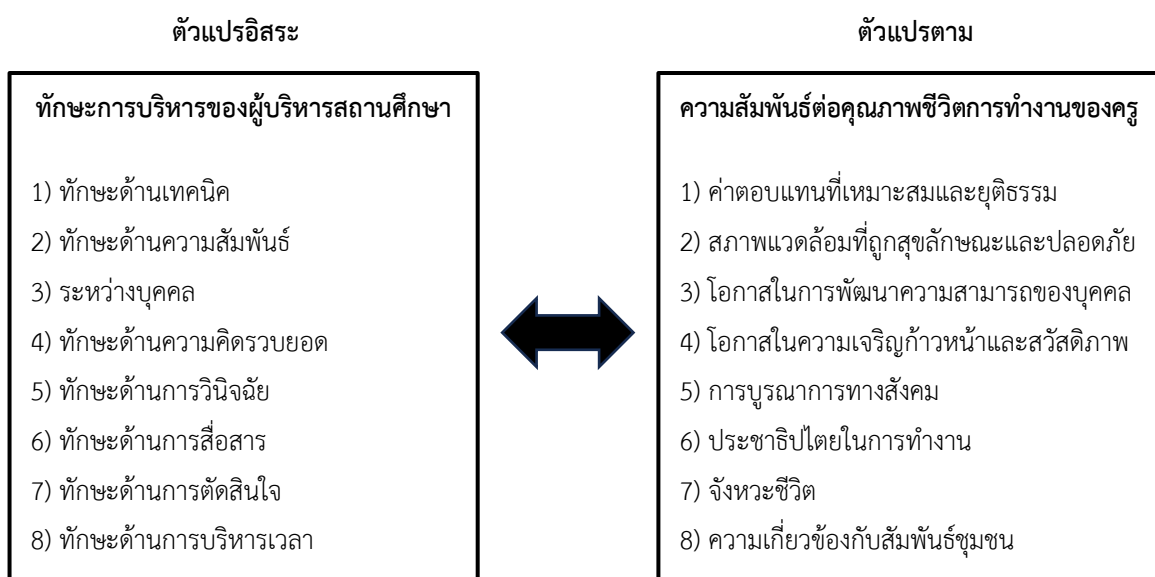
โดยแบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามแนวคิดของ Likert's five rating scale (1932) โดยผู้วิจัยกำหนดค่าน้ำหนัก ดังนี้

- 1 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด
- 2 หมายถึง ระดับน้อย
- 3 หมายถึง ระดับปานกลาง
- 4 หมายถึง ระดับมาก
- 5 หมายถึง ระดับมากที่สุด

4.2 วิธีการสร้างเครื่องมือ ดำเนินการพัฒนาและสร้างเครื่องมือเพื่อเป็นแบบสอบถามขึ้นตามกรอบแนวคิด และวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนด โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางการสร้างเครื่องมือ โดยนำ ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ แล้วจึงปรับปรุงและพัฒนาเครื่องมือภายใต้การให้ คำปรึกษาของอาจารย์ผู้ควบคุมสารนิพนธ์
  2. ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ของเครื่องมือ โดยนำเครื่องมือที่ผู้วิจัย ได้สร้างขึ้นให้กับ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์เฉพาะด้าน จำนวน 3 ท่าน พิจารณาความสอดคล้อง ของเนื้อหา กับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยใช้เทคนิค IOC โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมืออยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00
  3. นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มจริงใน สถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน
  4. นำเครื่องมือฉบับทดลองใช้ที่ได้รับกลับคืนมาคำนวณหาความเชื่อมั่นโดยวิธีของ Cronbach (1951) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาได้ค่าความ เชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามคุณภาพชีวิตการทำงานของครูเท่ากับ 0.97
  5. ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือให้สมบูรณ์และนำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง
- 5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล**
- 5.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าร้อยละ (%) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
  - 5.2 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ 1) ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาโดยการหาค่า IOC 2) หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของ Cronbach (1951)
  - 5.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Pearson's Product Moment Correlation Coefficient (r) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพชีวิต การทำงานของครูในสถานศึกษาประเภทพาณิชยกรรม สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่อง ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพชีวิตการทำงาน ของครูในสถานศึกษาประเภทพาณิชยกรรม สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 181 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 31–40 ปี ระดับการศึกษาส่วนใหญ่เป็นปริญญาตรี ดำรงตำแหน่งครู และมีประสบการณ์ในการทำงาน 5–10 ปี ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นบุคลากรที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาและสามารถให้ข้อมูลที่เชื่อถือได้ต่อการวิจัยครั้งนี้

2. ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านเทคนิคด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านความคิดรวบยอด ด้านการบริหารเวลา และด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการวินิจฉัย แต่อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการบริหารงานในหลายมิติ โดยเฉพาะการใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจและการบริหารจัดการงานอย่างมีประสิทธิภาพ

3. คุณภาพชีวิตการทำงานของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านประชาธิปไตยในการทำงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านโอกาสในการพัฒนาความสามารถของบุคคล ด้านโอกาสในความเจริญก้าวหน้าและสวัสดิภาพ และด้านการบูรณาการทางสังคม ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านค่าตอบแทนที่เหมาะสมและยุติธรรม แม้ยังอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่าครูมีคุณภาพชีวิตการทำงานในภาพรวมที่ดี โดยเฉพาะด้านการมีส่วนร่วมการพัฒนา และความมั่นคงในวิชาชีพ

4. ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครู ผลการวิเคราะห์พบว่า ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูโดยภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทักษะการบริหารมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตการทำงานของครู ทุกด้าน ด้านที่มีความสัมพันธ์สูงที่สุด คือ ด้านโอกาสในการพัฒนาความสามารถของบุคคล ด้านที่มีความสัมพันธ์ต่ำที่สุด คือ ด้านจังหวะชีวิต แต่ยังคงมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก แสดงให้เห็นว่าทักษะการบริหารของผู้บริหารมีบทบาทสำคัญต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในสถานศึกษา

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาประเภทพาณิชยกรรม สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทักษะด้านการตัดสินใจมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ทักษะด้านเทคนิค ทักษะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทักษะด้านความคิดรวบยอด ทักษะด้านการบริหารเวลา และทักษะด้านการติดต่อสื่อสารตามลำดับ ส่วนทักษะด้าน การวินิจฉัยมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดแต่อยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยดังกล่าวอาจเป็นผลมาจากผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบันต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา นโยบาย และบริบททางสังคมอย่างต่อเนื่อง จึงจำเป็นต้องมีความสามารถในการตัดสินใจอย่างรอบคอบ มีความรู้ด้านเทคนิคและการบริหารงานสถานศึกษา รวมทั้งสามารถทำงานร่วมกับบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ครูรับรู้ถึงทักษะการบริหารของผู้บริหารในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธัญลักษณ์ โพธิ์ช่วย และวรกาญจน์ สุขสดเขียว (2566) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน กับคุณภาพชีวิตในการทำงาน ของครูสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา มัชฌมศึกษาเขต 1 พบว่า ทักษะการบริหารของผู้บริหารของผู้บริหารโรงเรียนฯ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้าน การตัดสินใจและด้าน

เทคนิค ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารที่มีทักษะการบริหารที่ดีจะสามารถนำพาสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. คุณภาพชีวิตการทำงานของครูในสถานศึกษาประเภทพาณิชยกรรม สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานของครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ครูมีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมในการทำงาน ความมั่นคงในอาชีพ ความสัมพันธ์กับผู้บริหารและเพื่อนร่วมงาน รวมถึงโอกาสในการพัฒนาตนเองในระดับสูง ทั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่าครูรับรู้ถึงความเหมาะสมของการทำงานและการได้รับการสนับสนุนจากสถานศึกษา สาเหตุที่คุณภาพชีวิตการทำงานของครูอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการด้านบุคลากร การสร้างบรรยากาศในการทำงานที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน รวมถึงการดูแลสวัสดิการและความก้าวหน้าในวิชาชีพของครู ส่งผลให้ครูเกิดความพึงพอใจและมีความสุขในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอริสา มงคลไพบุลย์สุข (2560) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงาน ของข้าราชการครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัด ระยอง โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านความสัมพันธ์ในที่ทำงานและความมั่นคงในอาชีพ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างแรงจูงใจและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครู

3. ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในสถานศึกษาประเภทพาณิชยกรรม สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า หากผู้บริหารมีทักษะการบริหารที่ดี ย่อมส่งผลให้ครูมีคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดีตามไปด้วย ความสัมพันธ์ดังกล่าวอาจเป็นเพราะผู้บริหารที่มีทักษะในการบริหาร สามารถวางแผนงาน ตัดสินใจ แก้ไขปัญหา และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับครู ส่งผลให้ครูรู้สึกได้รับการสนับสนุน มีความมั่นคง และเกิดความพึงพอใจในการทำงาน ซึ่งนำไปสู่คุณภาพชีวิตการทำงานที่สูงขึ้น ผลการวิจัยสามารถอธิบายได้จากบริบทของสถานศึกษาประเภทพาณิชยกรรม ซึ่งมีลักษณะการจัดการศึกษาที่แตกต่างจากสถานศึกษาสายสามัญ กล่าวคือต้องรับผิดชอบทั้งด้านการจัดการเรียนการสอนเชิงวิชาชีพ การจัดการฝึกประสบการณ์ในสถานประกอบการ และการประสานความร่วมมือกับภาคธุรกิจและอุตสาหกรรม ส่งผลให้ครูต้องปฏิบัติงานในหลายบทบาทและเผชิญกับภาระงานที่หลากหลาย ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีทักษะการบริหารที่ครอบคลุมทั้งการวางแผน การสื่อสาร การตัดสินใจ และการบริหารบุคลากร หากผู้บริหารสามารถบริหารจัดการงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะช่วยลดความคลุมเครือในบทบาทหน้าที่ ลดความตึงเครียดในการทำงาน และส่งเสริมบรรยากาศการทำงานที่เอื้อต่อครู ส่งผลให้ครูมีคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดีขึ้น นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Griffin (2013) ที่ระบุว่าทักษะการบริหารของผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรม ความรู้สึก และประสิทธิภาพของบุคลากรในองค์กร ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าทักษะการบริหารไม่ได้ส่งผลเฉพาะต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาเท่านั้น แต่ยังส่งผลต่อมิติด้านจิตใจและความเป็นอยู่ของครู ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานโดยตรงขณะเดียวกัน แนวคิดคุณภาพชีวิตการทำงานของ Walton (1973) ได้อธิบายว่าคุณภาพชีวิตการทำงานเป็นผลจากการจัดสภาพแวดล้อมในการทำงานที่เอื้อต่อมนุษย์ ทั้งด้านกายภาพ จิตใจ สังคม และความมั่นคง ซึ่งผู้บริหารที่มีทักษะการบริหารสูงสามารถส่งเสริมองค์ประกอบเหล่านี้ได้ ผ่านการเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพ และการสร้างบรรยากาศการทำงานที่เอื้อต่อความร่วมมือภายในสถานศึกษา

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูเป็นรายด้านพบว่า ทักษะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของผู้บริหารมีความสัมพันธ์สูงที่สุดกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในด้านประชาธิปไตยในการทำงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารที่มีทักษะด้านความสัมพันธ์

ระหว่างบุคคลสูง มักให้ความสำคัญกับการรับฟังความคิดเห็น การเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการปฏิบัติต่อบุคลากรอย่างเท่าเทียม ส่งผลให้ครูรู้สึกว่าคุณค่า ได้รับการยอมรับ และเกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของคุณภาพชีวิตการทำงานตามแนวคิดของ Walton (1973) ในขณะเดียวกัน ผลการวิจัยพบว่าทักษะด้านการบริหารเวลาของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในด้านจังหวะชีวิตในระดับปานกลาง แม้จะเป็นระดับที่ต่ำที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่น แต่ยังคงเป็นความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงข้อจำกัดของลักษณะงานในระบบอาชีวศึกษา ซึ่งครูต้องรับผิดชอบทั้งการจัดการเรียนการสอนเชิงปฏิบัติ การนิเทศนักเรียนฝึกงาน และภาระงานเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสถานประกอบการ แม้ผู้บริหารจะมีทักษะในการบริหารเวลา แต่ข้อจำกัดเชิงโครงสร้างของระบบงานอาจส่งผลต่อความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัวของครูได้บางส่วน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอันธิกา บุญเลิศ (2566) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ทักษะการบริหารของผู้บริหารกับคุณภาพชีวิต การทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 พบว่า ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนฯ ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ส่วนคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในโรงเรียนฯ ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมทักษะด้านการวินิจฉัยและการวางแผนเชิงป้องกัน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาในระยะยาว
2. สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของครู โดยเฉพาะด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ
3. ควรส่งเสริมบรรยากาศการทำงานแบบมีส่วนร่วมเพื่อรักษาระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูให้อยู่ในระดับสูงอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของครู
2. ควรใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). **พลิกโฉมการเรียนรู้ก้าวสู่ศตวรรษที่ 21**. กระทรวงศึกษาธิการ 128 ปี. อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง.
- กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ. (2555). **คู่มือการบริหารเวลา**. กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ.
- กรมสุขภาพจิต. (2565). **เครื่องมือวัดคุณภาพชีวิต**. <https://www.dmh.go.th/test/whoqol>
- ขวัญภา อุดมทานต์. (2562). เอกภาพและความหลากหลายกับนโยบายเพื่อการพัฒนาการศึกษา. **วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร**, 10(1), 1047.
- จงกลบัวแก้ว, และคณะ. (2561). การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพชีวิตการทำงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 18. **วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์**, 33(1), 51.
- จินตนา อุ่มครุฑ. (2562). **แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูในสหวิทยาเขตชาวดอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3** (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

- ฉวีวรรณ เอี่ยมพญา, & ประเสริฐ อินทร์รักษ์. (2564). **บรรยากาศองค์การที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8.**
- ณัฐพันธ์ เชนนันท์. (2551). **พฤติกรรมองค์กร.** ซีไอเอ็มเคชั่น.
- ณัฐฐา แดงกำ. (2560). **คุณภาพชีวิตการทำงานของครูที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนบางละมุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต).** มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธัญลักษณ์ โพธิ์ช่วย, & วรกาญจน์ สุขสดเขียว. (2566). **ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนกับคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. วารสารบัณฑิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาภูมิราขวิทยาลัย, 20(1), 112–125.**
- สถาบันดำรงราชานุภาพ. (2553). **การบริหารเวลา.** สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย.
- สมคิด บางโม. (2555). **องค์การและการจัดการ.** วิทย์พัฒน์.
- สำนักงานคณะกรรมการการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). **แนวทางการจัดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นสมรรถนะทางสาขาวิชาชีพ.** ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). **การขับเคลื่อนการศึกษามัธยมศึกษาไทย 4.0 เพื่อการมีงานทำแห่งศตวรรษที่ 21. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.**
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579.** พรึกหวานกราฟฟิค.
- อรชวงศร์ธนะ. (2560). **เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 13).** อมรการพิมพ์.
- อริสา มงคลไพบุลย์สุข. (2560). **คุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต).** มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อมรา ปานศรีแสง, & มินมาส พรานป่า. (2565). **ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา. วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 5(1), 89–99.**
- อันธิกา บุญเลิศ. (2562). **ทักษะการบริหารของผู้บริหารกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. วารสาร มจร พุทธปัญญา ปิรทรรณ, 4(3), 441.**
- โชษิตา ศิริมัน. (2564). **ทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในภาวะวิกฤตโควิด-19 ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31. ใน เอกสารประกอบการประชุมวิชาการระดับชาติ วิทยาลัยนครรราชสีมา ครั้งที่ 8.**
- Anthony, W. P. (1984). **Management: Competencies and incompetencies.** Addison-Wesley.
- Bartol, K. M., & Martin, D. C. (1994). **Management** (2nd ed.). McGraw-Hill.
- Batra, R., & Sharma, B. P. (2017). **A perception of managerial skill for leading educational institute. International Journal for Innovative Research in Multidisciplinary Field, 3(10), 98–103.**
- Bernardin, H. J., & Russell, J. E. A. (2013). **Human resources management: An experiential approach** (7th ed.). McGraw-Hill.
- Best, J. W. (1970). **Research in education.** Prentice Hall.
- Cascio, W. F. (2006). **Managing human resources: Productivity, quality of work life, profits** (7th ed.). McGraw-Hill.
- Cummings, T. G., & Worley, C. G. (2015). **Organizational development and change** (10th ed.). Cengage Learning.

- Daft, R. L. (2008). **New era of management** (2nd ed.). Thomson Higher Education.
- Dessler, G. (1991). **Personnel: Human resources management** (5th ed.). Prentice Hall International.
- Dubrin, A. J. (2012). **Essentials of management** (9th ed.). Cengage Learning.
- Greenberg, J., & Baron, R. A. (2000). **Behavior in organizations** (7th ed.). Prentice Hall.
- Griffin, R. W. (2013). **Management: Principles and practices** (11th ed.). Nelson Education.
- Guest, R. H. (1979). Quality of work life—Learning from Tarrytown. **Harvard Business Review**, 57(4), 76–77.
- Katz, R. L. (1955). Skills of an effective administrator. **Harvard Business Review**, 33, 22–42.
- Walton, R. E. (1973). Quality of working life: What is it. **Sloan Management Review**, 15(1), 11–21.
- Walton, R. E. (1974). Improving the quality of work life. **Harvard Business Review**, 27(3), 12.
- Whetten, D. A., & Cameron, K. S. (2016). **Developing management skills** (9th ed.). Pearson Education.